

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre . . . . . 3 korona.
 Egész évre . . . . . 12 " "
 Vidéken: Negyedévre . . . . . 5 " "
 Egész évre . . . . . 20 " "

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

== Egyeszsám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A képviselőház munkaterve.

— okt. 17.

A törvényhozás elé a miniszterelnök oly nagy és fontos munkatervet terjesztett, hogy a képviselők valóban elég alkalmat találhatnak üres szöfecsérlés helyett a haza érdekében komoly és nagy-szabású munkásság kifejtésére.

A mult ülészak hátralékaiból is bőven maradt feldolgozni való. Legelsőbbben itt van Plósz Sándor nagy perrendtartási kódex-javaslat, a melyet a jogélet minden tényezője régen epedve vár. Azonkívül a tengeri szabad hajózásról való javaslat és a mi szintén égető: a keresethiány orvoslására való közmunka költségeinek fedezéséről szóló javaslat. Továbbá egy sereg kormányelőterjesztés, a kvóta-ügy tárgyalása, a zárszámadás elintézése, 21 mentelmi és 6 összeférhetlenségi eset.

Ehhez járul az újabb feladatok egész sora, melyeket Széll Kálmán a Ház munkatervében összeállított.

Az első az 1903. évi budget, a melyet Lukács László pénzügymi-

niszter már a jövő héten fog előterjeszteni. Hogy jókor tárgyalható legyen, régi pium desiderium.

Azután három nagyfontosságú belügyi javaslat. Széll Kálmán egy nagyon népszerű ígérését három fontos javaslattal váltja be. Az egyik az utlevélügyről, a másik a határrendőrségről, a harmadik a kivándorlásokról szól. Ezeket már legközelebb előterjeszti.

A honvédelmi miniszter három új esendörkerületi parancsnokság fölállításáról készített javaslatot. Továbbá az ujonclétszám egy eszten-dei meghosszabbításáról s a póttartalékosok egy részének visszatartásáról (az új tarack-ágyuk részére) egyet-egyét.)

A kereskedelmi miniszter fontos jelentésein kívül, törvényjavaslatot készített a külkereskedelmi statisztikáról, valamint a mértékek-ről s azok ellenőrzéséről, a miszintén régi és általános kívánság. Továbbá a keszthely—tapolcai helyi-érdekű vasut engedélyezéséről, a mivel egy nagy vidék nyer nevezetes forgalmi kapcsolatot.

Az igazságügyi miniszter az általános polgári perrendtartás nagy

kódexe mellé, még mielőtt azzal a Ház foglalkozhatott volna, már az életbeléptetési törvényjavaslatot is elkészítette. De javaslatot készített a földbirtok parcellázásának jogi föltételeiről is. A kultuszminiszter pedig a nyilvánosság hozzászólása után végleges formában fogja előterjeszteni a jogi oktatás reformjáról elkészített fontos törvénytervét.

Mindezek ö felsége előleges jóváhagyásával is el vannak látva. Előterjesztésük már a jövő héten megkezdődik és szükség szerint folyik tovább. De van egy sorozat olyan kormány munkálat is, a mi már befejezés alatt áll s a télen, vagy általában a folyó ülészak alatt már szintén előterjeszthető. Hacsak a Ház bírja a komoly és kitartó munkát, a mi nem egészen bizonyos.

Ilyen a kereskedelmi miniszter fontos javaslat, az ipari tulajdon nemzetközi védelméről. Továbbá a szabadalom és védjegy oltalmáról Németországgal fennálló egyezségünk módosítása. Szintugy a munkás-betegségélyzési (1890: XIV.) t.-c. módosítása.

Őszi éjszaka.

Irta: Petelei István.

Az őszi nálunk Szovátián belemarokolt az erdőbe s a tölgyfák lombja foltokint megversedett, mintha vért eresztett volna rajta. Az utsalvi vadvirágok színtelenek lettek és a bokrok piros bogycsókái ledőltek a száradó gyepre. Az oldal megsárgul; a közeledő halál gondolata mintha megijesztette volna a bikket, gyűrött s sápadt lett, mint a vén ember arca. Oly nagy lett az egész kép! . . . és esendes.

A nagy sóstó oldalán a csupasz sóhegyek fehére bágyadtabb mint nyáron volt. Az alkonyat legelőbb a fehér hegy talpát takarja be gyászfekete fátylával. Az orma felett pedig akkora helyt, mint az asztal lapja, álmatag fény bukant ki. A szakadát cihersein gyenge köd suhan át s a Bekecs lábánál kezdve kuszik fel a meredek oldalra. Az égerek a patakok partján beledőlnek lágyan ebbe a drága puha takaróba. Esteledvén, a bágyadt fény a sóhegy felett elevenedik. A hold ágya ez, melyből kikel. Pompásan, méltóságteljesen jön mindez s akkor postás-trombita harsan fel a tulsó oldalon. Valami gyermek fuj belé, ki a kukoricást űrzi a vaddisznótól. Ah; mily idegen és

csuf e mohó resegős hang ebben a nagy némaságban.

A hold nemsokára kiemeli fehér homlokát. Minden árnyba borul, de az első sugár két vékony acélpenge, puskahegyen s a rengeteg lombjából ugy kiágaskodik, hogy lehetetlenség nem látni. A két éles, vékony acél megigéz. A szemünket vonza. Akarmily sugár és csekély a penge ebben a nagy hallgató rengetegben — ezt kell, hogy lássuk. A sóstó nagy tükre; az oldalak fehér sziklái; a messze feltűnő ragyogó csillag; mind elvesznek a két éles, hegyes acél mellett, mely ott felmered mozdulatlanul.

Valahol az ajban a leveli béka gurgurizál. Összerezzenünk. Lovak dobognak a köves uton, melyeket gyerekek hajszolnak ki éjjeli levegőre. Bánt a zaj. Az éles késpár ragyogása a holdvilágban kellemetlenné teszi a csendességet.

A sósziklák tűzhegyes fehér kövein kopog a kecske gömbölyű patája. S a tarka hetyke barom figyelve néz a hegy-élre, hol egy asszony siránkozva szól két egyenesen álló férfhoz:

— Ne higgyen rossza' felölünk esendőr ur! A mi történt, tiszta szerencsétlenség, tessék elhinni csupán tiszta szerencsétlenség.

A fekete tó felől a kukoricás szárai zörögnek, a mint egy szárkés, apró ha-

vasi tehen törtet át rajta az emberi szó felé igyekezve

— Tiszta szerencsétlenség esendőr ur! akár mit mondanak is. Akár űrzi azt a szegény fiut itt esendőr ur! a bokor mellett, abból már ember nem lesz soha. s mi haszna lesz valakinek abból, ha miatta tömiöcbe rothad az-uram? nem ütötte ő agyon, higgye el esendőr ur! a fa rádólt magától, esendőr ur, a fiura . . . magamagától . . . Ne hallgasson az ellenségeinkre . . .

A két katona pedig áll mereven, mintha abból a hideg sóhegyből vágták volna ki őket; a puskája a vállán, szuronyát beragyogja a hold világa. Egy piros bogycsók kecskerágóbokor választá el őket valamitől, a mit az alkonyatban nem lehet jól látni. A fü az ott heverő tárgy körül taposott és barna . . . de hát ilyenkor este minden sötét . . . Egy kis fekete mozdulatlan holmi az ott a fűben: s a tetején egy szálf kereszben.

Az asszonyi szó szüntelenül pereg le, egyhanguan, mint az őszi eső, vagy mint a butlátó szem.

— Hogy az uram fektette volna azt a szálfát Gyári mellére, mikormár agyon-ütötte volna? Hogy mondhatnak ilyeneket, esendőr ur! Ráesett, tessék elhinni! Nem gyakorlott az uram az ilyen gonosz-tevésben. Meg se járta volna az esze . . .

Azután a vicinális vasutakról szóló új és nagyfontosságú törvényjavaslata.

A pénzügyminiszter a bánya-kódexeket fejezte be. Az igazságügyminiszter a biztosítási társaságokról szóló, szintén rég várt javaslatot, továbbá a tagosítási javaslatot és — a mi joggal keltett a Házban örvendetes feltűnést — az uzoratorvény revízióját. A büntető-kódex novellája is befejezés alatt van.

Tegyűk hozzá, hogy a földmivelési miniszter a parcellázásról szóló nagyfontosságú javaslattal készen áll s egy sor kisebb mezőgazdasági javaslatot készít, a kultuszminiszter pedig a kincseletekről és a tanítók nyugdíjáról kíván még az ülészek alatt javaslatot adni — és ime a teljesen kész, valamint a közvetlen befejezés küszöbén álló előkészítési munkáknak oly pazar gazdagsága áll szemünk előtt, hogy szinte el sem tudjuk képzelni, miképpen fog a képviselőház ezekkel tavaszig megbirkózni. Jól jegyezte meg a miniszterelnök, hogy „szerencsét kívánhat“ a képviselőháznak, ha ezt a munkatömeget az ülészek alatt elvégzi.

A kormány mindenestre híven és bőven elvégezte azt a köteleseget, a mi reá volt szabva. Az előkészítés gazdag eredménye rövidesen ott fog feküdni a Ház asz-

talán. És milyen kedves látványa volna az országnak egy olyan képviselőház, mely szenvedélyes gravamenek és hevítő közjogi viták helyett a termékeny munkától izzad!

— okt. 17.

— **Megalakult bizottságok.** A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor tartotta alakuló ülését. Az alakuló ülésen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter voltak jelen. A bizottság elnökévé Falk Miksát, előadójává Neményi Ambrust választották meg. — A véderő-bizottság alakuló ülésén Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter volt jelen. A bizottság elnökévé Podmaniczky Frigyes bárót, előadójává Münnich Aurélt választották. A bizottság kedden veszi tárgyalás alá a honvédelmi miniszter által a képviselőház tegnapi ülésén benyújtott törvényjavaslatokat. — Az igazságügy-bizottság ülésén a kormány részéről Plosz Sándor igazságügyminiszter és Mohay Sándor államtitkár vett részt. A bizottság tavalyi elnöke Fabinyi Teofil az elnökséget nem lévén hajlandó elfogadni, maga helyett elnökül Hodossy Imrét ajánlotta, a kit a bizottság egyhangulag meg is választott. A bizottság jegyzőjeül Nagy Mihályt választották meg. A bizottság azután a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat két előadójává ismét Günther Antalt és Rabár Endrét választotta. Egyszersmind elhatározta, hogy a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot már kedden tárgyalás alá veszi és folytatólagoosan hetenként három ülésen, kedden, csütörtökön és szombaton tárgyalja.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, okt. 16.

A mai ülés előtt kellett megalakulniuk a bizottságoknak a ház különböző termeiben. Volt is futkosás mindenfelé. Az egyik a pénzügyi bizottságot kereste, a másik az elnöki fogadót, a harmadik a tagtársait és ugyan időbe került, míg egy bizottság összeverődhetett. A legmúltságosabb jelenetek az ülésteremben és a buffetben játszódtak le. Az előbbiben a közlekedési bizottságnak kellett megalakulnia, de negyed 11-ig csak Perczel Dezső volt jelen, a ki egyenként verbuválta össze társait. A buffetben pedig a földmivelésügyi bizottság volt alakulóban és a kik megjelentek, azok vidám sörözéssel fogtak a munkához. Az ülés maga rövid volt, mégis volt érdekessége. Apponyi beszéde a kolozsvári ünnepről, a mely beszédet alant, szó szerint adunk.

Derűtséget keltett, hogy végül Apponyi elfelejtette a napirendet megállapítani és az ülés berekesztése után jutott az eszébe. Ujból megnyitotta tehát az ülést és aztán végleg berekesztette.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf,

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László és Fejérváry Géza.

Az ülés megnyitása után

Akkor tette volna rá, mikor már halott volt volna? Dehogy! Meg se merete volna nézni... ha ő tette volna.

— Nem! az uram nem ilyen fajta ember. Az uram jó ember, esendőr ur! s mi jól éltünk esendőr ur, habár bolond indulatos ember is az ember is az uram. De engemet úgy tartott, mint a galamb a fiókáját. Aztán már nem mai gyerekek vagyunk, esendőr ur! Az uram már deres (de ki áll azonban vele egy sorba munkában, mulatságban) s én is régecskén mondtam el az esküt az oltár előtt. Hát miért bolondulnánk meg most mi időtöltött emberek? No mondja! Ez tiszta szerencsétlenség! A szálfá úgy magától dőlt reá. Az vesztette el Gyurit.

Valami enyhe szellő suhant át a Cserpeeskő felől s arra mind megmozdultak a lombok. A hold fellépett a boltra. A szélének a rajza oly éles volt mintha ezüstös papírból ollóval vágták volna ki. Benézett a bikekk tetején s azzal tovább suhant. Benézvén a Gyuri avval eltávozott, vértől fekete arcára azért szaladt oly gyorsan odább bizonyosan.

Az asszony (erős, szép, husos fehérnép, hólyagos szemekkel, duzadt, piros ajakkal, az ünnepi ruhájában) behunyta a szemét, amint a táncoló holdvilág mellett meglátta a legényke hideg testét... tapogatózva megkapaszkodott egy ifju fa derekába bárha sima helyen állott — és elhallgatott. Mily rettenetes csendesség volt. A csendőrök meg se mozdultak.

— Járt utánam Gyuri, nem tagadom jó! Ami igaz, nem tagadom el. De nem az uram ütötte agyon. A szálfá esett rá. Mi itt lakunk fenn az élen, ő erre felé járt nappal, éjjel... nem tagadom. Mert itt fenn van az ü törökbuzásuk s azért éjjel, hogy ne mocskolják meg a vaddisz-

nók. Így esett rá a szálfá. Egy-két szót is szölkünk egymáshoz, nem mondom... de semmi rossz nem történt közöttünk, esendőr ur... Hiszen gyermekember volt az esendőr ur! Ugy nézhetném, mintha a fiam lett volna, mert gyermekkorától fogva ismerem. Egyszerre igaz! nagyon megbátorodott, mintha vaskapocs szorította volna meg az ember derekát a táncban, — de azért embert nem ölünk esendőr ur!

A futó szellő még valami rut szagot is emelt ki a bokor mellől... Mintha ketté vágta volna az asszony hangját ez a szag. Megdöbbenve hallgatott el, a kötenyét a szeme elé emelte és lefutott a gödörbe. A tehén megijedt a lármától és nagy törtéssel visszaroht a kukoricásba. Az égboltot egymás után himezte ki csilagokkal az éj. A medve tóba facsatornán vezetett édesvíz hangosan csorgott s fodrok szaladtak végi a tükrön, a holdvilágtól beragyogva. Mély és rettenetes a csendesség!

— Nem tudok elmenni innen esendőr ur! látja. — csak, úgy a gödörből beszélt fel az asszony — elindulok haza, de visszatérek... Nem tudok elmenni innen, pedig az a szag ott fenn elveszi az eszemet... Csendőr ur! Vigyék el már onnan. Mit kívánnak tőlünk? Már meghalt Gyuri! Mit akar még velünk a bíróság, hogy nem engedi eltemettetni? Vége van már annak egészen... Vigyék el innen, az élő Isten irtalmára, azt a szegény testet... Hozzá nem nyulnék a teremtett világ minden kincséért, de ezzel a tiz körömmel sirt kaparok neki, csakhogy eltegyék már a föld színéről... Ne tartsák itt lelkem, hiszen nem érzik?... Nem érzik, esendőr ur?

Fölemelte mind a két karját a feje fölé; az égre meredt s néhány ugrásban a gödörből felrohanva, merészen a csendőrök elé toppant s hangosabban, szinte kiáltva folytatta:

— Az én bűnös szemem!... az én bűnös szám. Oh, jaj nekem, jaj neki. Temessék már el az élő Istenre. Vasárnap a táncban megszorítottam a karját, hogy úgy reszket, mint a nyárfa. „Elvesztél“ — így szölktem magamhoz bűnös örömmel... és elveszett... Leányok jártak utána, mert szép volt, erős volt, de ő elfordult tőlük miattam. Egy hét óta üldögélt egy kővön a mi házunkkal szemben... és éjszakákon kóborolt az ablakom körül, mint a rossz lélek... „Mit nézel a falon, bolond“ — kérdeztem.

— A falon keresztül is látom amint levetkőzöl, Mária... a fehér testedet... — így szölk. — Oh az én bűnös lelkem, bűnös testem. Az élő istenre, tegyék már a föld alá... Csendőr ur!

Az éjszakában körülte a hegyekben lángok nyultak fel. Pásztorgyerekek élesztették a duvadak ellen a tüzeket s az istenni csendességet elverték elnyújtott kiáltásaikkal, mindenféle építőszerszámok lármájával... Hej hó... Hej hó... A medve azért csendesen cammog le az ösvényen s megáll, messziről nézve a táncoló tüzeket... A hold békességesen szárnyal a bársonyos bolton. Madarak rebegő szívvel a bokrok mélyén s az uhu felemeli tollas fejét a kiabálásra.

A békességet a sóőrök kutyái zavarják. A szemlész járja ott a veszedelmes utat... Botjával kopogtatva az ösvényt a lába előtt. A kuvaszok elejébe rontanak. Valaki bele-bekiált az éjbe.

Apponyi elnök a kolozsvári ünnep dolgában a következőket jelenti ki: Kétségtelen, hogy nem csupán a kolozsvári ünnepélynél, hanem majdnem minden hasonló alkalomnál előfordul az a visszasság, hogy a képviselőház küldöttségéről, annak elhelyezéséről nem oly módon gondoskodnak, mely Magyarország nemzeti képviselőlete méltóságának megfelelő. (Ugy van!) Ez egy állandó baj, melyet annál kevésbé lehet Kolozsvár városa közönségének felróni, miután abból az általános ajékoztatásból ered, a mely e tekintetben fennáll és miután ezekre a visszasságokra nézve az illetékes tényezők kolozsvárott a helyszínen már kifejezték sajnálkozásukat. Gondolom tehát, hogy ezen incidensek semmiben sem fogják zavarni azt a magasztos emléket, a melyet a kolozsvári nagy ünnep mindnyájunk kebelében hagyott és aza benyomást, melyet Kolozsvár város közönségének hazafias lelkesedése mindnyájunkban keltett és mely az iránta való rokonszenvet csak fokozta. (Ugy van! Ugy van!)

Jövőre azonban t. Ház gondom lesz arra, hogy hasonló, a képviselőház méltóságával ellentétben álló jelenségek, habár csekélyebb jelentőségűek is, elő ne forduljanak. (Általános tetszés.)

És így minden alkalommal, valahányszor a képviselőház testületileg vagy küldöttség által bármely ünnepélyen részt vesz, előzetesen fogok összeköttetésbe lépni a rendőrséggel, hogy minden ilyen visszasság elkerülése előre is biztosítva legyen. (Általános, élénk helyeslés.)

Bejelenti ezután az elnök, hogy a esongrádi és tápéi választókerületek képviselői jogának felfüggesztése iránt kiküldött bizottság beadta jelentését. A házszabályok szerint a bíráló bizottságokból 11 tagot sorsol ki holnap és ez a külön bizottság az 5 elnökele alatt fog tárgyalni. Holnap teszik le az esküt az új bírálók és az állandó összeférhetlenségi bizottság tagjai is.

Szell Kálmán miniszterelnök egy kisebb jelentést és az állami számszéknek az 1902 I. és II. évnegyedről szóló póthitel és tulkiadásokról szóló jelentését terjeszti be, a melyeket a zárszámadási bizottságnak adatként ki.

Fejérvári Géza báró honvédelmi miniszter betérjeszti az 1903 évi ujonclétszám megállapításáról, továbbá az 1903. évben kiállítandó ujoncok megajánlásáról és a póttartalékosoknak a közshadsereg és honvédség létszámának kiegészítésére végett időlegesen leendő igénybevételéről szóló törvényjavaslatokat.

Kiadatnak a véderő bizottságnak.

Következett a napirend szerint az 1900. évi állami zárszámadásról az állami számvevőszék jelentése.

Molnár József elfogadásra ajánlja a jelentést.

Madarász József nem fogadta el.

A Ház elfogadta.

Elnök kéri a bizottságokat, hogy holnap reggel okvetlenül alakuljanak meg. Ezzel az ülést berekeszti.

Felkiáltások: Hát a napirend?!

Elnök: Bocsánat, újból megnyitom az ülést. A holnapi ülés napirendjére a bejelentéseket, a bíráló bizottság kisorsolását és az eskületételt tüzi ki. (Helyeslés.) Ezzel az ülést végleg berekesztöm. (Derűtség.)

Két miniszter és az acetilén.

Miniszteri rendeletek az acetilénről.

— okt. 17.

Szell Kálmán és **Láng** Lajos miniszterek együttes aláírásával leirat érkezett ma a kereskedelmi és iparkamarához az acetiléngázról. A leirathoz egy kis füzet kapcsolódott, mely a makrancos és szeszélyes acetilén-gázra vonatkozó belügyi- és kereskedelemügyi miniszteri szabályrendeletet tartalmazza. E szabályrendeletre az összes törvényhatóságok figyelmét felhívják a miniszterek s a kamarának is meghagyják, hogy ismertetését terjesszék.

A valamennyi magyarországi törvényhatóságnak megküldött közös miniszteri leirat így szól:

A vegyészet tudományok nagymérvű fejlődésének egyik jelentékeny eredménye a calcium carbid világítógáz fejlesztő képességének s ebből folyólag az acetilén gáznak föltalálása. Ezen gáznak különösen világító anyagként való használata mindinkább szélesebb körben terjed.

Kísérletek és tapasztalati tények mutatják azonban, hogy e gáz használata bizonyos mértékig veszélyes jár, a mennyiben a gáz robbanékonysága miatt a fejlesztő készülékek, ha a használt anyag kezelésére kellő szakértelemmel nem bíró egyének alkalmaztatnak, könnyen a robbanás veszélyének vannak kitéve.

Közbiztonsági és tűzrendészeti szempontból szükségesnek mutatkozott tehát, hogy az acetiléngáz gyártása és felhasználása körüli eljárás műszaki és rendészeti szempontból megfelelő szabályozásnak vessék alá; e célból a)) alatt esatolt szabályrendeletet állapítottuk meg, melynek megfelelő számú példányát azzal a felhívással küldjük meg a törvényhatóságoknak, hogy abból egy-egy példányt juttasson a hatósága területén létező összes elsőfoku ipar és rendőrhatalóságoknak, s egyúttal e szabályrendeletet hatósága területén a legszelebb körben tegye közhírré.

Különösen hívja fel ezen felül az elsőfoku iparhatóságok figyelmét e szabályrendelet 32. §-ának ama rendelkezésére, melyszerint az acetiléngáz világító telepek felállításával és berendezésével foglalkozó iparág a képesítés igazolásához kötött iparágak közé soroztatott, minélfogva ez iparág üzésére a szabályrendelet életbelépte után csak annak lesz ipari igazolvány kiadható, aki ez ipar önálló üzésére vonatkozó képesített-ségét a szabályrendelet 33. §-a szerint igazolja, a rendőrhatalóságok figyelmét pedig hívja fel arra, hogy a szabályrendelet 23. és 27 §§-ai szerint, az ott körülírt, acetiléngázt fejlesztő készülékek csak rendőrhatalósági engedéllyel legyenek felállíthatók, illetve üzemben tartathatók.

A szabályrendelet 9. és 35 §§-aiban említett szabályzatok rövid idő alatt szintén ki fognak bocsáttatni.

Elvárjuk a törvényhatóságától, hogy e szabályrendelet pontos végrehajtását a saját hatáskörében is szigoruan ellenőrizze.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Az egyházalkotmányi bizottság, tegnap bevégezte munkáját. Megállapította a fokozatos egyházi hatóságok (egyházmegye, kerület, konvent) hatáskörét; az egyházi tisztviselők munkakörét stb.

Uj lesz a törvényben, az egyház-

tagokról, a presbiterekről szóló rész. — A főgondnok és egyházközségi gondnok teendőit, külön-külön körvonalozta; a lelkészekről szóló részbe felvette a missziói és tábort lelkészekről, továbbá a katonaság körüli lelkészi szolgálatról tárgyaló pontokat.

Az egységes liturgia kérdésében nem foglalt állást. Az előadót azonban megbizta, hogy tegyen jelentést és javaslatot a kérdés megoldásának módozata iránt s a zsinat elhatározására bizza, hogy ezt az ügyet a lelkészekről szóló fejezetbe vegyék-e fel, vagy egészen külön, mint a zsinat végzési, jusson érvényre.

A fokozatos képviselői hatóságok tagjainak számát és választási módját érintetlen hagyta azzal a megokolással, hogy a tagok számának emelése oly módozattal, mint az javasolva volt, hogy t. i. a tanári és tanítói testületek, mint ilyenek nyerjenek nagyobb képviselőlet a közigazgatás és törvénykezésnél különben is keresztül van vive s a képviselői rendszerben a fokozatos hatóságok tagjainak mai választásra, teljesen megfelelő, a zsinatpresbiteri rendszernek.

A bizottság munkálatát bevégezve felterjeszti azt a konvent püspök elnökéhez **Kun Bertalanhoz.**

Jogászok segítése. A joghallgatók Segítő Egyesületének kebeléből mozgalom indult ki az iránt, hogy a debreceni ügyvédek irodájában csakis joghallgatót alkalmazzanak. Ifj. Ozory István jogásznök e végből a következő felhívást intézi az illetékes körökhöz: Kérem. Mint a Debreceni Joghallgatók Segítő Egyesületének elnöke az egyesületi alapszabályok 55 §-ának megfelelőleg arra kérem mindazokat, kiknek nevelőre vagy más a joghallgató társadalmi állásával összeegyeztethető munkásra van szükségük, hogy helybeli joghallgatót kegyeskedjenek alkalmazni. — Bárki is ilyen munkást keresne a legnagyobb készséggel fogok és fognak tisztviselő társaim alkalmas egyént ajánlani. ifj. Ozory István J. S. E. elnök. Az új elnök ügybuzgó eljárását látva, megértjük az ő céljának nemességét. Ha ezt a törekvést az ügyvédi kar is pártolni fogja, akkor városunk szegény sorsu joghallgatói nem lesznek kénytelenek az önfentartás nehézségével küzdve, gyakran bizony nem nekik való munkát végezni. Az ügyvéd uraknak is bizonyára hasznosabb, ha irodájukban szakembert alkalmaznak.

A VI. országos ipartestületi gyűlés.

Saját tudósítónktól.

— okt. 17.

Holnap kezdődik Nagyváradon a VI. országos ipartestületi gyűlés, melyre a Kolozsvárott 1899-ben tartott V-ik országos ipartestületi gyűlés határozata értelmében **Thék** Endre és **Gelléri** Mór hívták össze az ország ipartestületeit.

Ma este lesz a nagyváradai ipartestület házának vendéglőjében az ismerkedés. A további sorrend pedig a következő:

Október 18-án délelőtt 9 órakor alakuló gyűlés a Kereskedelmi Csarnok épület nagytermében, délután 2 órakor ebéd a Zöldfa szálló emeleti nagytermében étlap szerint, este 7 és fél órakor diszelőadás a Szigligeti Színházban, a

Munka című egy felvonásos színmű Szávay Gyulától és egy daljáték előadásával.

Október 19-én délelőtt 9 órakor az ülés folytatása a Kereskedelmi csarnok termében, délután 2 órakor Nagyvárad város által rendezett díszbéd a Feketes Sas szálló emeleti nagytermében. Délután kirándulás, esetleg a gyárak megismerése.

Október 20-án délelőtt 9 órakor az ülés folytatása, délután 2 órakor az ipartestület által rendezett bucsu ebéd a Zöldfa szálló emeleti éttermében, egy teríték 4 korona.

A nagygyűlés előre megállapított napirendje ez:

I.

1. Megnyitó-beszéd, mondja Thék Endre, a központi bizottság alelnöke.
2. Üdvözlések. Alakulás.
3. Beszámoló a legutóbbi ülés eredményeiről.
4. Emlékbeszéd Ráth Károlyról. Tartja Szávay Gyula (Debrecen).

II.

A napirend:

1. Követeljük az önálló vámterületet. Előadó: Gelléri Mór (Budapest).
2. Az ipartestületek országos szövetségének megalakítása. Előadó: Kiss Ferenc (Arad).
3. Az ipartörvény módosításának megszüretése. Előadók: Achim János (Békés-Csaba), Deil Jenő (Kassa).
4. Az iparosgyűlések eddigi határozatainak megszüretése és érvényesítése. Előadók: Kreutzer Balázs (Szolnok), Kalmár István (Szeged), Putnoki Antal (Miskolc), dr. Horváth János (Budapest), Edvi-Ilés László (Arad), Dócy Ferenc (Esztergom).
5. A betegsegélyezési ügy reformja. Előadók: Tóth Kálmán (Debrecen), Hauser György (Győr).
6. Indítványok: a) a nagyvárad ipartestület indítványát referálja Bertsey György (Nagyvárad); b) a többi indítványokat előadják: Cserna Lajos (Budapest), Kommerel Gyula (B-Gyarmat), dr. Soltész Adolf (Budapest), Szakáll József (Szeged) és Szontágh Jenő (Szolnok).

III.

1. A központi-bizottság, esetleg a szövetség megalakítása.
  2. Gondoskodás a határozatok végrehajtásáról.
  3. A jövő kongresszus helyének és idejének megállapítása.
- Az országos gyűlésre rendkívül sokan jelentkeztek, a 20 kereskedelmi és iparkamara közül tizennégy lesz képviselve, az ipartestületek pedig kivétel nélkül részt vesznek a gyűlésen. A vendégek száma meghaladja a háromszázat, köztük ott lesznek a hazai ipar legkiválóbb képviselői az ország minden részéből.

Egy hibás képzésű szó.

Intendantura vagy intendatura?

— október 17.

Sok szó esett mostanában erről a színházi intézményről és nem kevesebb arról, hogy melyik a helyes elnevezés. A kérdés eldöntése előtt egy régi zsidó adomát kell elbeszélnem. Két zsidó fiú azon veszekedett, hogy melyik ejti ki jobban a „könyv” szót; az-e, a ki — „kinv”-nek mondja vagy a ki „kűnv”-nek ejti? Az apa úgy döntötte el a vitát, hogy se nem *kinv*, se nem *kűnv*, hanem *kőnev*. Körülbelül így vagyunk az intendánsi tisztség nevével, mely se

nem *intendatura*, se nem *intendantura*, hanem...

Azonban, hogy valami *kőnev*-féle megoldással ne álljunk elé, meg kell magyaráznom, hogy miért rossz a vitás szavak közül akár egyik, akár másik? Azért, mert a latin olyan participium praesens-féléből, mint az *intendans*, nem képezhet *ura* végű szót; az *ura* képző csak participium perfectumhoz járul, pl.: *usura*, *clausura*, *natura*, *temperatura*. Az *us* végű participium praesens-ből *tia* végű szók szoktak származni, például *poenitentia*, *restantia*.

De azért én még sem ajánlom, hogy ez utóbbiak mintájára *intendanturiát* formáljunk az *intendans*-ból, mert az sem volna latin szó, már csak azért sem, mert az alapszava, a sokat emlegetett *intendans* is csak koros latinság, melynek szabályszerűen *intendans*-nek, a belőle képzett főnévnek pedig *intendantiá*-nak kellene hangzani, a mint azt a Debrecenben közhasználatu *superintendens* és *superintendentia* eléggé bizonyítják.

Ezek után miben állapodjunk meg? Abban, hogy se *intendaturát*, se *intendanturát* ne használjunk, sőt helyettük a szabályos képzésű *intendantiával* se álljunk elé, hanem ha már az *intendans* szótól nem akarunk megszabadulni, fejezzük ki a koros vagy szokatlan szavaknak megfelelő fogalmat *intendánsi* állással vagy *intendánsi tisztséggel*, a mikor a kifejezésnek legalább a fele volna tiszta magyar.

Realista.

Agról-ágra.

Alkalmi apróságok.

Az örökmozgó.

Szabó Mózes homoród-szentpáli tanító kitalálta az örökmozgót, melynek hajtására a föld vonzóerejét használja fel.

A.: Nagyszerű! Feltalálták az örökmozgót!

B.: Mi baja?

A.: Az örökmozgót! Uram! — az örökmozgót! . . . Derék Mózes feltalálta!

B.: (megrögzött antiszemizmussal) Ilyet is csak egy zsidó tehet!

A.: Nem zsidó az kérem, református kántortanító! . . . Képzelve a föld vonzóerejével hajtja! Pompás eszme! Mi?

B.: (érdeklődve) Hát az hogy megyen?

A.: (nincs tisztában a dologgal) Hát . . . hát . . . mikor Newtonnak az orrára esett az alma, mindjárt rájött . . .

B.: (közbevág) . . . a nehézség! . . .

A.: Az magára fog rájönni! Állat! . . . Rájött arra, hogy a föld vonzóereje húzta le az almát.

B.: A Bali vonzóerejétől húzódjon ki maga . . .

A.: Maga kicsit buta, de nagyon kellemetlen . . . Na! képzelve el egy egyik végén alátámasztott gerendát, a másik vége szabadon van, ugyebár a föld vonzóerejénél fogva lefelé törekszik. Ezt az erőt használta ki Áron, az az Mózes. Evvel az erővel hajtja az örökmozgóját . . .

B.: (közbeszólván) . . . lefelé . . . mert ez az erő csak a föld felé hat. Hát felfelé mit csinál?

A.: (megdöbben B. szaktudásától) . . . Felfelé?

A., B.: (erősen gondolkoznak.)

A.: (ravasz fondorlattal) Felfelé termék-

szetesen ennek az erőnek a mínuszát használja.

B.: (Megdöbben A. szaktudásától, A. kezd hinni, hogy ő okos ember.)

A.: Mert elvégre az olyan dolog, hogy ha a gerenda egyik vége lefelé megy, mért ne lehetne a másik felfelé? És ha ez állandó lehet, mért ne lehetne örök? És ha örök, mért ne lehetne mozgó? És ha mozgó . . .

B.: (hülye mosolylyal) . . . megőrültem! . . .

Szókimondás.

Elajándékozott Vörösmarty-szobrok.

Ajándéklónak ne nézd a fogát; régi jó közmondás. Nem különben az is, hogy minden szentnek maga felé hajlik a keze.

Ezért hát nem felháborodással, inkább tanulsággal jegyzem föl azt a fellettel jellemző dolgot, amit a fővárosban működő Vörösmarty-szobor bizottság a jámbor vidék rovására ujabban megeselekedett, midőn a meddő szoborpályázat mintáit elajándékozta.

Huszonöt díjat osztott ki a bizottság és a huszonöt megjutalmazott pályaművet három osztályba osztotta be. Az első osztályba öt mű jutott; ezeknek mesterei közt hirdet most szűkebb körű új pályázatot a jeles bizottság. A második osztályba hat pályamű került, a harmadik osztályba tizennégy.

A 25 megjutalmazott szobormintát most a bizottság ajándékol szétesztotta. És különös részrehajlatlansága az önzésnek és önérzetnek az a jelenség, hogy a vidéknek a bizottság csupán a harmadik osztályba sorozott, tehát leggyöngébb pályaműveket ajándékozta; ellenben az első osztály öt, valamint a második osztály hat szobormintája mind a fővárosban maradt.

Nem akarom azt állítani, hogy ez az eljárás szándékos kicsinylése a vidéknek. De kétségtelen, hogy a bizottság azért tartotta az összes jobb műveket a fővárosban; mert az mar megrögzött régi szokás, hogy mindennek a javát a főváros kapja és a vidék mindenből csak a selejtessel kénytelen megelégedni.

A szobor-bizottság nagyrészt a budapesti két újságíró testület tagjaiból alakult és csudálatos, hogy a két legsikerültebb szobormintát a nemeskeblű fővárosi urak önmaguknak, az Otthon körnek és az Újságírók egyesületének ajándékozták oda.

Ezt pedig csupán azért emlitem meg e helyen, hogy lássa minden vidéki magyar, mennyire szükséges a mindig, következetesen mellőzött vidéknek a főváros önzése ellen szövetkeznie.

Igaz ugyan, hogy egész Magyarországon mindössze csak négy olyan szobor van, mely igazi értékes művészi alkotás: az aradi vértanu-szobor, a kolozsvári Mátyás-szobor, a pozsonyi Mária-Terézia-szobor és a debreceni Csokai-szobor és szeretett, dédelgetett Budapestünk nagyon is rászorul arra, hogy egytől-egyig száználmasan gyenge szoborművei mellé végre valahára egy

művészi alkotáshoz is hozzájusson. De azért mégsem nevezhető valami gyöngéd figyelemnek, mikor egy pályázat szobormintái közül az elsőbrendűeket kivétel nélkül a főváros számára foglalják le és a jó vidéknek csak az utolsó osztályba sorozott leggyarlóbb kísérleteket vetik oda — ajándékol.

Mivel azonban az ajándékot meg kell köszönni, én bizonyára illetlenséget követek el, midőn a főváros ez ősi eljárását a vidékkel szemben szóvá teszem.

A debreceni Csokonai-kör valószínűen nem fogja az ajándékparipa csikófogat keresni.

KÖZIGAZGATÁS.

A rendőrség ujjaszervezése.

(Tanácsi értekezlet.)

— okt. 17.

Tegnap délután folytatta Debrecen város tanácsa a szervezési szabályrendelet módosításának tárgyalásait s rátért annak egyik legfontosabb részére, a rendőrség szervezésére is.

A tanács előtt egy cél lebegett, erős fegyelmezett rendőrségszervezést szervezni megfelelő fizetések mellett. A tanácskozáson Komlóssy Artur elnökölt s részt vett azon Végő Gyula rendőrfőkapitány helyettes is, aki a rendőrség szervezését felett megindult vitákban felvilágosításokkal szolgált.

A multkori ülésről elmaradt a városgazdai hivatal szervezete, melyet szintén ez ülésen tárgyalták le.

Az ülésen jelen voltak az említettek kivül Vecsey Imre, Oláh Károly, Király Gyula, Körner Adolf tanácsosok, Ilyés Gyula, Csóka Samu, Vargha Lajos jegyzők s a főszámvevőség képviselőiben Haranghy György számvevő.

A tanácskozásokról a következőkben számol be tudósítónk:

(A városgazdai hivatal.)

A városgazdai hivatal szervezésénél Király Gyula tanácsnok azt a javaslatot terjeszti elő, hogy egy városgazda, mint a városgazdai gyakoronok javadalmazását a megszorított teendőkre tekintettel emeljék fel s a városgazdai gyakoronok városgazda helyettes címmel látassék el.

A szervezőbizottság a városgazda eddigi javadalmazását (1800 korona fizetés és 300 kor. laktér) megfelelőnek tartja s nem emeli fel, ellenben a városgazda helyettesre nézve a magáévá teszi az előadott javaslatát s a városgazda gyakoronokot városgazda helyettes címen illeti bele a szervezetbe s fizetését 1300 koronában és 200 korona laktérben állapítja meg.

(A lovasrendőrség.)

Lényeges változás történt a lovasrendőrség szervezésénél is. Első sorban is a bizottság kimondta, hogy a lovasrendőrség a rendőrfőkapitány hatásköre alá tartozik s azok felett ő rendelkezik. A lovasrendőrök létszáma 23-ben állapítatik meg a következőleg. Lesz:

10 első osztályu lovasrendőr 900 korona fizetéssel és 80 korona laktérrel;

3 második osztályu lovasrendőr 880 korona fizetéssel és 80 korona laktérrel;

11 harmad osztályu lovasrendőr 680 korona fizetéssel és 80 korona laktérrel.

A négy mátai lovasrendőr lakáspénzét törölték, miután azok természetben kapnak lakást.

(Gyalogrendőrség.)

A 100 gyalogrendőr beosztása is változás alá kerül és pedig lesz:

8 első osztályu őrsparancsnok 800 korona fizetéssel és 80 korona laktérrel;

72 második osztályu rendőr 600 korona fizetéssel, 80 korona laktérrel;

20 harmadosztályu rendőr, a kik próbarendőröknek tekintetnek. Ezek 500 korona fizetést és 80 korona laktérrel kapnak.

A hajdulegénység szervezete marad a régi, csak a napdijas hajdulegénységi állásokat törölték el.

H I R E K.

N a p l ó.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünnepnapon d. e. 9—12-ig.

Okt. 17—18. A közös katonák szemléje a Pavilon laktanyában.

Okt. 18. Az orvos-gyógyszerész egyesület havi ülése.

Okt. 19. Vásár vasárnapja.

Okt. 20. Katonai utóállítás a Koronában.

Okt. 22. Agarászverseny a Hortobágyon.

Okt. 23. D. u. 3 ó. Rendes közgyűlés a városházán.

Okt. 26. D. e. 11 ó. Műpártoló egyesület közgyűlése a városháza nagytermében.

Okt. 24., 25., 27., 28. Ellenőrzési szemle a Péterfia-utcai honvéd laktanyában.

Okt. 29. Pincériskola ünnepies megnyitása.

Rákóczi esztendeje.

A kuruc-küzaelmek kétszázados évtordulója.

— okt. 17.

Tegnapelőtt hiradással voltunk a függetlenségi párt több képviselő tagjának arról a tervéről, hogy a kuruc-háborúk, a Rákóczi-korszak kétszázadik évfordulóját az ország 1903-ban ünnepelje meg.

Szűkebb bizottság alakult, mely előkészíti azt a javaslatot, hogy az 1903-ik év legyen II. Rákóczi Ferenc esztendeje. A bizottságuk az a szándéka, hogy az egész ország, a főváros és a vidék nagyszabásu történeti ünnepeléssel szentelje az 1903-ik esztendőt Rákóczi fejedelem emlékének.

Ujabb értesülésünk szerint az előkészítő-bizottság már megalakult és elnökekül Thaly Kálmánt, a Rákóczi-korszak tudós történetbúvárat nyerte meg.

A jövő év Rákóczi-ünnepi közt első helyen áll egy kuruc-kiállítás rendezése Rákóczi-korabeli Rákóczi- és kuruc-ereklyékből. Továbbá tervbe tették, hogy az országnak legalább tíz nagyobb városában Rákóczi-ünnepet rendeznek. E városok a következők: Kassa, Munkács, Sátoralja-Ujhely, Debrecen, Szatmár, Kolozsvár, Szeged, Arad, Kecskemét és Ersekujvár.

Ez év feladatai közé fog tartozni Rákóczi hamvainak hazaszállítása.

A bizottság továbbá mozgalmat indít, hogy nagytömegű zárandoklatot szervezzenek Rodostóba.

Végül megkezdik az országos gyűjtést a Rákóczi-szoborra.

A bizottság azt reméli, hogy a Rákóczi esztendejének elnevezendő 1903.

év folyamán az országos gyűjtés eredménye biztosítani fogja a Rákóczi-szobor felállítását.

A Rákóczi-bizottság legközelebb már megszerkeszti s nyilvánosságra hozza felhívását a nemzethez. Ennek a felhívásnak a megírására Rákosi Viktort kérik fel.

* **Katonai szemle.** A közös hadsereg mai harmadnapi szemléjén 14 helybeli és 139 vidéki szemléköteles jelentkezett. A katona-ügyosztály ez uton is felhívja a szemlére köteles katonákat s besorozott ujoncokat, hogy a szemlére ma, vagy holnap, a szemle utolsó napjaiban feltétlenül jelentkezzenek.

* **A nagyváradi iparos kongresszus** holnap okt. 18-án veszi kezdetét, e napon történik az alakulás és bevezetőül a központi bizottság megbízásából Szávay Gyula mond emlékbeszédet Ráth Károly felett. A kongresszus előmunkálatai már napok óta folynak, Thék Endre elnök e hó 15-én érkezett le Nagyváradra s távirati megkeresése alapján Szávay kamarai titkár tegnap szintén odautazott. — Debrecenből a kamarai és az ipartestület képviselői a mai napon utaznak át. A kamarát a kongresszuson Serly Ede, az ipari szakosztály elnöke és Szávay Gyula titkár képviseli.

* **Reviczky Gyula lakott-e Debrecenben?** A Nagyvárad tréfás ötlet keretében azt írja Reviczky Gyuláról, az elhunyt jeles költőről, hogy pályája kezdetén debreceni újságíró volt. Ez tévedés. Reviczky Gyula a vidéken csak két városban volt újságíró: Aradon és Kassán. Debrecenben a költő soha sem lakott s mindössze egy izben töltött itt másfél napot a Petőfi-társaság debreceni kirándulása alkalmával, amikor egy pár soros kis verset írt Debrecenben, visszhangul Petőfinek Hej Debrecen, ha rád emlékezem kezdetű költeményére.

* **Zsebmetsző mint bűvész.** Kiss János krasznabélteki illetőségű dologkerülő, mint bűvész jött Debrecenbe a nagyvárásra, hogy szemfényvesztő mutatványával csodálatba ejtse a közönséget. A városi sokadalmakban azonban ezermesterkedését arra használta fel, hogy a jó falusiak zsebéből eltüntesse a pénzesztárcaikat, de úgy, hogy azok többé elő se kerüljenek. Sokakat félre is vezetett tudományával, de a rendőrséget nem tudta kijátszani. Tegnap elfogták s ma már toloncolják Krasznabéltek felé, mely Kiss Jánosra bizonyára soha sem lesz büszke.

* **Öngyilkos vén ember.** Debrecen város éjjeli életének egy ismert alakja mondott bucsut tegnap az életnek. Demeter bácsi, a lumpok kegyence, hű kísérője a hajnali pihenést tartó cigánybandáknak tegnap éjszaka már nem ajánlotta a kórhely gyomornak kedves tormás virslit. Gazdátlanul maradt a gyorsforralója, egyedüli értékes tárgya a 80 év felé járó vén embernek. Demeter János megunt a keserves életet a lételet erősen veszélyeztető konkurenciát s tegnap este lakásán, a Csokonai-utca 4. szám alatt felakasztotta magát a szoba gerendájára. Mire észrevették már halott volt s most ott várja az ősök éjszakába vezető utolsó utat a kórház hullaházában.

* **Jutalom a nyomravezetőnek.** Megírtuk annak idején, hogy Granze György

csendőrőrnagy feleségének, — a ki Debrecenen keresztül utazott, — valaki ellopta az utazó táskáját, melyben 6000 korona értékű ékszerek voltak. A nyomozást ebben az ügyben megindították, de eredmény nélkül, mert a tettest nem sikerült elfogni. Most a csendőrség 30 korona jutalomdíjat tűzött ki annak a számára, aki vagy a lopott ékszereknek, vagy a tolvaj nyomára vezet a rendőrséget.

* **Szenvedélyes gyujtogató.** *Diószegi* Ferenc helybeli gazdálkodónak tegnap elégett egy kazal szalmája a tanyán. — Mikor a tűz javában pusztított, a tűzre összesereglett tanyai lakosok közt volt egy Nagy Gábor nevű ember, aki nagyban gyönyörködött a pusztító elem tombolásában. Gyanus lévén a dolog a szomszédok előtt, feljelentették az illetőt a csendőrségnek, a hol kiderült, hogy Nagy Gábor egy nagyon szerencsétlen szenvedelemnek a rabja, a tűzgyujtogatás s gyujtogatásért már egyizben 6 évi fegyházat ült.

* **A sváb kliens.** Egy vidéki városban történt. Egy ügyvéd nagyban veszekedett sváb kliensével. Az ügyvédi számlát vitatták és a sváb minden tételnél akadékoskodott, az ügyvéd pedig persze ragaszkodott a maga jussához. Mert, hogy a kliensét megvédi-e az ügyvéd, az kétséges, de hogy a saját ügyvédi számláját megvédi, az több mint bizonyos. Hanem a svábbal ugyan bajosan boldogult. Az megkötötte magát a maga álláspontjához és onnan ugyan el nem lehetett disputálni semmiféle argumentummal. Az ügyvéd végre is ráírván:

— Menjén, maga számár!

A sváb dühösen felelte:

— Számár maga! Tudja?

— Én? Ejnye azt a!... Takarodjék innen, maga gazember, maga tolvaj, maga bejáró, maga csirkefogó, maga liliumfosztogató, maga... maga...

A sváb türelmesen végighallgatta a szózáport és végtelen fölényvel válaszolta:

— Gut, gut! Aba a fiskal bin i doch net!...

(— Jó, jó! De azért fiskális még se vagyok!)

* **Halálozás.** A tegnapi nap folyamán egyetlen halálozási esetet jelentettek be az anyakönyvi hivatalnál: Györfly Zsuzsánna halt meg 38 éves korában.

* **Álszakállas rablók.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Vakmerő rablás történt tegnapelőtt délelőtt Bozsokon, hol Hirschbein Fülöp odavaló gabonakereskedőt álarcos rablók fényes nappal kiraboltak. Hirschbein az egész családjával távol volt hazulról, csupán egy nőcseléd és az anyósa, özvegy Skuts Jakabné voltak a háznál. Délelőtt 10 és 11 óra között három szakállas arcú ember érkezett a házába, a kik a cselédétől azt kérdezték: ki van otthon. A cseléd, mitsem gyanítva, megmondta, hogy az öreg asszony van egyedül otthon, mire a rablók a leányt belökték a konyhába, száját betömtek, kezeit és lábait összekötözték és rázárták az ajtót. Ezután behatoltak a szobába, a hol az öreg asszony megrémülve fogadta őket. A rablók revolvert szegeztek az öreg asszonyra, őt is megkötözték s belökték a cseléd mellé a konyhába. Ekkor a rablók feltörték Hirschbein íróasztalát, melynek fiókjában megtalálták a pénztárculesot s a pénzszekekrényt felnyitva, abból 40,000 korona készpénzt és 16,000 korona értékű váltókat vittek el. Az elloptott váltók az ottani parasztlakó váltói voltak. Eddig nem sikerült a rablók nyomára akadni.

* **Revolver és kutyakorbács.** Izgalmas jelenet volt — mint tudósítónk je-

lenti — tegnapelőtt este a rumai vasuti állomáson. A múlt héten ugyanígy nagy feltűnést keltett Brecskán, hogy Miloszavlyevics Arzén ottani kereskedő fiatal felesége két hónapi boldog házasság után megszökött Beszárovi Milán járási hivatalnokkal. A csalódott férj mindenfelé kereste a szökevényeket, míg végre megtudta, hogy azok Rumába menekültek a csábító rokonához. Ott azután nyílt utcán megkorbácsolta az asszonyt a csábítóra pedig kétszer rálőtt. Ugy az asszony, mint csábítója súlyos sérüléseket szenvedett s mindkettőt bevitték a kórházba.

* **Sikkés női blousokkat és felső ruhaalkat legolesóbaan beszerezhetjük Mezei Czulánál** Piac-utca Biedermann ház Minden vend. a ki tíz forintig vásárol, még ha részletekben is, egy szép övet kap ajándékba. Mérték rendelést ellátalok.

* **Férfi fiú és gyermek kalapok** legnagyobb raktára Debrecenben **Fekete Jakab** uri divat és kalap-üzletében (Fő-tér, Kis-templom mellett) nálam vásárolt kalapok budapesti műhelyben jutányos áron alakíttatnak, valamint a nálam vásárolt cilinderék díjtalanul vasaltatnak.

* **Dr. Winkler Jenő** egyetemes orvos tudor, fogorvos. Kosuth utca 26. Fogad naponta délelőtt 10—12-ig; délután fél 1—5-ig. Minden kedden délnél 2—1 óráig szegény sorsu fogbetegnek ingyen rendelés.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Okt. 17. péntek, *Demimonde*, színmű. (C.)

Okt. 18. szombat, *A szűz*, operette. (A.)

Okt. 19. vasárnap, délután *Piros bugyellár*, népszínmű; este *A sötétség hatalma*, parasztdrám. Itt először.

— **(Az öreg.)** *Follinusz Aurél* vígjátéka *Az öreg* inkább bohózat. Elég mulatságos, de a nyersebb eszközöket erősen használja a szerző, aki különben a helyzetekre és egy pár jó szepre építette a darab sikerét. A siker nálunk tegnap nagyon közepes volt. A közönség párszor a könnyezésig kacagott. *Krémer* és *Sebestyén* pompásan játszottak, *Pataki*, *Hahnel* Aranka, *Nagy Dezső* szintén jók voltak; *Menszáros Margit*, *Jeszenszky*né, *Csige Ilonka*, *Palágyi* is iparkodtak a bohózat előnyeit kiaknázni; de van egy-két tagja a társulatnak, akik a legtokéletesebb előadást is tőrre teszik. A társulatot alaposan meg kell rostálni s a míg ez be nem következik, nem szabad szerepet osztani olyanokra, akik nem valók a debreceni színpadra.

— **(Visszatérés a nemesebb művészet-hez.)** Egyre több jelét látjuk ama mozgalom sikerének, mely a színházat vissza akarja terelni eredeti, tiszta művészi hivatása magaslatára. Már a jóízű közönség is megcsömörlött, torkig van a léha, üres handabandázva ugránczó cirkuszi mutatványokkal. Szegeden a napokban *Lecqok* bájos régi daljátéka, a *Kisasszony* feleségem, az egykor híres *Marzolén* aratott értékes sikert. Ebből az alkalomból a *Szegedi Napló* ezeket írja:

Az angol muzsika által megvadított, a zenei és szövegbeli tragárságok által elfajzásra vitt közizlés meglepődve áll meg a gyengéd, szelímes hangszerelés előtt, mely úgy kerül a lármás feltűnést, mint a nyilvánosság előtt a valódi gentleman. Nem felizgatni, hanem meghatni

kíván ez a zene s még harsonásai is hullámos összhanggal keresik az utat oly rég elhanyagolt sziveinkhez. Jóleső örömmel hallgattuk a régi idők ez elmúlt, divatja vált zenéjét és szomorúan gondolkodtunk el azon, — minő nagy része van a modern színpad és drámaírás új irányainak, főleg pedig az előbb csak pikánsan pajkos operette-muzsa utcai hölgygyé lehanyatlásának abban a fájdalmas elvadulásban, melyet magyar közéletünk a szemlélnök mutat... De félre bu, van még remény: a közönség élvezett. Elvezte azt a játékot, mely olyan volt, aminőnek a szerzők elképzelték s a zene is követelte: finom és gyengéd, bájos és ingerlő, természetes és szűzies. Oh miért is kellett ennek a játékmódnak, legalább a magyar színpadokról letűnni?... *Miért kellett uralomra jutni a lábak kifelé s oldalt hajigalása s a szoknyák felfelé rángatása perverz művészetiségének?*... Miért lett a pikátéria frivolsággá, a női báj kacérkás érvényesítése meztelen vetkőzödéssé? Azt hisszük, azért, hogy a soha ki nem haló finomabb művész-érzék annál melegebb rajongással vonzódjék a régi iskola szívhez szóló művészetéhez, magáért a művészetért.

— **(A demimonde.)** *Ifj. Dumas* egyik híres színművét, a *Demimonde* ot adják ma este. A főbb szerepeket *Hahnel A.*, *Menszáros Margit*, *Csige I.*, *Klenovics György*, *Pataki Béla* és *Palágyi Lajos* játsszák.

TAVIRATOK.

A osongrádi és tápéi választás.

Budapest, október 16. (*Saját tudósítónktól.*) A Csongrádra és Tápéra küldött vizsgáló bizottságnak a képviselőházhoz beterjesztett jelentése szerint Tápén nagyobb visszaélést nem állapítottak meg. De a *csongrádi* kerületben a kuria által már megállapított 354 esetben kívül a bizottság még 126 esetben állapította meg az etetést-ítást. A *Baross párt* 115, a *Hegyi-párt* 15 esetben követelt el visszaélést, ennek folytán a képviselőház a *csongrádi kerület képviselőt küldő jogát egy évre fel fogja függeszteni.*

Az osztrák képviselőház ülése.

Bécs, okt. 16. (*Saját tudósítónk távirata*) Az osztrák képviselőház mai ülésén a pénzügy miniszter benyújtotta az 1903-ik évi költségvetési előirányzatot. Az előirányzat az állami kiadásokat 1726,225,486 koronában, a bevételeket 1726,643,263 koronában állapítja meg s így a fölösleg 417,827 korona volna.

A költségvetés tárgyalása közben a csehek a pénzügyminiszternek és *Körbernek* beszédük közben többször odakiáltották: *Gazság! Szemtelenység!* — *Körber* miniszterelnök a kiegyezésről is szólva kijelentette: nincs abban a helyzetben, hogy a tárgyalások befejezését jelenthesse, de reméli, hogy az eredmény nem késik sokáig. Kijelentette, hogy a nemzeti kérdést nem engedni levenni a napirendről, egyúttal éles bírálatot mondott a csehek politikai magatartásáról, miért a csehek zajosan abcugolták, a németek pedig éljeneztek.

Haszonbérlet.

H.-Nádudvaron, Kaba vasuti állomáshoz közel, gazdasági épületekkel és lakással ellátott

ezer kis holdas birtok,

melynek egyik fele a „Bojaron“ a másik a „Sósleken“ fekszik, 1903. év őszétől haszonbérbe adatik.

Érdeklődők részletes fölvilágosítást **Dr. Igaz Pál** bekés ügyvédtől nyerhetnek.

Arverési hirdetmény

Alól írott királyi közjegyző a közgazdasági bank debreczeni bejegyzett cég megbizásából közhírré teszem, hogy nevezett cég a nála 756. 772. 908 számok alatt felvett előlegekre elhelyezett és a lejáratkor ki nem váltott zálog tárgyakat folyó 1902 évi október hó 27-ik napján délután 3 órakor kezdetét veendő az intézetnek debreczenben a Tisza palotának rózsá-utca 2. szám alatti részén levő üzleti helyiségben közbenjöttömmel megtartandó árverésen a legmagasabb ígéretet tevő vevőnek örök áron el fogja adni.

Kelt debreczenben 1902 október 10.

Balogh Géza.
kir. közjegyző.

Hirdetések

SZABADSÁG politikai napilap számára

jutányos áron

felvételnek.

Kardos Lászlónál

Kossuth-utca 9.

Csipke és szövet függönyök

5 korona 20 fillértől feljebb.

Ágy és asztalterítők

3 koronától feljebb.

Pamut gypju flanelle és selyem hulladék takarók

5 korona 50 fillértől kezdve.

Brassói szoba és

lópokróczok szőnyegek

maradék szőnyegek

felvételnek

és választékban vannak raktáron.

Kert berendezések, tervekészítés saját bokraimmal.

Alkalmi vétel!

Van szerencsém a virágkedvelő közönség szives tudomására hozni, hogy az őszi idény bekövetkeztével **szobai berendezésre szolgáló**

élő disz-növényeimet

tulhalmazott raktárom miatt a legolcsóbb árban bocsátom áruba, mely alkalom megragadását melegen ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe. Megjegyzem, hogy **növényeim debreczeni vízzel vannak nevelve** s így tartóság tekintetében minden máshonnan hozottat felülmulnak.

A vásár alkalmával növényeimet a **városház előtti téren** fogom árulni.

Kifogástalan minőségű

jácint és tulipán-hagymáim megérkeztek.

Kertészeti telepem megtekintését kérem!

Kiváló tisztelettel

PACZELT JÁNOS

mag- és virágkereskedő.

Finom izlés! — 0 — 0 — 0 — 0
0 — 0 — 0 — Pontos kiszolgálás!

DEBRECZEN.

Ajánlja az újabb időben gazdagon és a legmodernebb anyagokkal dusan felszerelt

könyvnyomdáját,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses külső belbecsét is emelni van hivatva.

Csapó-utca 9.

LÁSZLÓ JÓZSEF könyvnyomdája.

Telefon 275

De éppen olyan csinnal és lehető olcsó árban készít mindennemű **egyszerű nyomtatványokat is** és ezeknek nemesak csinos, hibátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

Telefon 275.

==== A papír gyári árban számított. ====
Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.
Hirdetések a „SZABADSÁG” című politikai napilapban a legolcsóbban számítva közlésért.